

1. Onderwerp

Startnotitie omgevingsvisie Flevoland

2. Gedeputeerde staten stellen voor:

1. De kaders zoals opgenomen in het plan van aanpak bij deze startnotitie omgevingsvisie Flevoland vast te stellen.

3. Beschrijving vraagstuk

In het coalitieakkoord 'Toekomst voor het nieuwe land: Van, voor en door Flevoland' is opgenomen dat verkend moet worden hoe we het Flevoland van de toekomst inrichten en dat ruimtelijke keuzes gemaakt moeten worden. Daarin wordt gesproken over een nieuwe omgevingsvisie. Ook wordt aangegeven dat er een grote rol wordt gezien voor inwoners en ondernemers.

Uit de evaluatie door Lysias van de huidige Omgevingsvisie FlevolandStraks (uit 2017) bleek dat deze omgevingsvisie onvoldoende sturingsmogelijkheden biedt op doelstellingen (kwantitatief en/of kwalitatief) en op ruimtelijke ordening. Gevolg hiervan is dat de provincie vooral reactief is. De provincie maakt ad hoc keuzes, vooral voor korte termijn, zonder te weten wat dit betekent op lange termijn. De provincie maakt ook weinig fundamentele keuzes (vanuit bijvoorbeeld de lagenbenadering) en bepaalt weinig (eenduidige) richting. Hierdoor is het lastig positie innemen en overkomen dingen ons. De provincie stelt daarbij vaak geen prioriteiten. Dit geldt zowel voor (nieuwe) ruimtelijke opgaven als voor sociaal maatschappelijke opgaven (bv gezondheid)

Ook is de huidige visie op onderdelen niet meer actueel. Lysias heeft aanbevolen om meer in te zetten op samenwerking (medeoverheden, maatschappelijk middenveld en inwoners). Ook heeft Lysias aanbevolen om meer in te zetten op uitvoeringsgerichtheid (vanuit ambities en daaruit volgende concrete doelen (kwalitatief dan wel kwantitatief), en daarbij de Flevo-principes uit de omgevingsvisie van 2017 mee te nemen.

Het totaal van al deze met elkaar samenhangende opgaven en ontwikkelingen is voor de huidige coalitie de reden om in plaats van een actualisatie in te zetten op de ontwikkeling van een nieuwe omgevingsvisie.

4. Beoogd effect van het proces/beleid

Met de nieuwe omgevingsvisie, die de basis vormt voor een nieuw omgevingsprogramma en een actualisatie van de omgevingsverordening zorgen we voor een samenhangend stelsel van actuele, 'levende' instrumenten voor onze leefomgeving. Instrumenten die toekomstbestendig zijn en passen bij de opgaven die er zijn en op ons afkomen, en die aansluit bij onze Flevolandse manier van werken.

De nieuwe omgevingsvisie Flevoland zal een samenhangend/integraal en verleidelijk vergezicht bieden op het Flevoland van de toekomst. Daarbij beperken we ons niet tot alleen ruimtelijke vraagstukken. Op basis van de nieuwe omgevingsvisie zet de provincie een duidelijke koers uit en maakt de provincie zelfbewuste ruimtelijke en sturende keuzes voor de lange termijn.

De omgevingsvisie biedt een ruimtelijke vertaling van opgaven die op Flevoland af komen. Het biedt een basis voor afwegingen en prioritering, is meer uitvoerings- en gebiedsgericht. Doordat we een visie op en koers naar de toekomst hebben, geeft de provincie helderheid waarvoor ze gaat en staat. Daarmee is de provincie een betrouwbare partner en overheid.

5. Plan van aanpak

Zie hieronder, vanaf p. 3

6. Toelichting op de kaders

De Omgevingswet biedt een aantal kerninstrumenten voor het gebruiken en beschermen van de leefomgeving. De instrumenten zijn bedoeld om beleid te maken en regels te stellen aan

activiteiten en de uitvoering van projecten in de leefomgeving. De omgevingsvisie, het (omgevings)programma en de omgevingsverordening zijn kerninstrumenten waarmee richting wordt gegeven aan de ontwikkeling van Flevoland.

De omgevingsvisie - die voor de provincie zelfbindend is - moet voldoen aan een aantal wettelijke kaders. De visie moet bijvoorbeeld het relevante rijksbeleid vertalen naar provinciaal beleid.

Ook zijn er wettelijke eisen voor inspraak en bekendmaking, digitalisering, programma's gericht op doelbereik voor natuur, milieu en waterdoelen en monitoring. De omgevingsvisie moet rechtszekerheid voor haar inwoners bieden. Om het (integrale) beleid kracht bij te zetten, is in de Omgevingswet een aantal (uitvoerings)instrumenten opgenomen, zoals onder meer programma's, omgevingsverordening en projectbesluit.

Genoemde kaders (inhoud en proces) borduren voort op eerdere agendering van de omgevingsvisie en het werken met de Omgevingswet in Provinciale Staten.

Additionele informatie

Samenhang Samen Maken We Flevoland / Rijk-Regio samenwerking (SAF)

In de Strategische Agenda Flevoland (SAF) werken de zes Flevolandse gemeenten, Waterschap Zuiderzeeland, de provincie en het Rijk samen aan maatschappelijke opgaven. Deze samenwerking is ontstaan vanuit het Manifest "Wij Zijn Flevoland" in 2020. Vervolgens heeft de samenwerking vorm gekregen en is verbreed naar een samenwerking met vier Ministeries (BZK, I&W, EZK, LNV). Gezamenlijk hebben Rijk en Regio een Strategische Agenda opgesteld gebaseerd op drie pijlers: Vitale Steden en dorpen, Toekomstbestendige economie en Robuust natuurlijk fundament. Dit toekomstperspectief is aangevuld met een uitvoeringsagenda. Voor de realisatie en doorontwikkeling van de Strategische Agenda is het Kernteam Regio Flevoland (KRF) opgericht. Dit bestaat uit medewerkers van de regionale partners. De Strategische Agenda Flevoland is een belangrijke basis geweest voor het Ruimtelijk Voorstel en zal voor de nieuwe omgevingsvisie belangrijke input zijn.

Samenhang Ruimtelijk Voorstel

Het Rijk werkt aan een nieuwe Nationale Omgevingsvisie (ook wel NOVI of nota Ruimte genoemd). Het Rijk heeft aan alle provincies gevraagd om de nationale opgaven en doelen ruimtelijk te vertalen en te combineren met de regionale opgaven: het Ruimtelijk voorstel. De provincie heeft het Ruimtelijk voorstel in samenwerking met de gemeenten en het waterschap opgesteld. De basis hiervoor was de SAF.

Het Flevolandse Ruimtelijk Voorstel is eind december 2023 aangeboden aan het Rijk.

Het Ruimtelijk voorstel wordt vervolgens ook uitgewerkt in een Ruimtelijk arrangement (2024) waarin wederkerige bestuurlijke afspraken worden vastgelegd tussen Rijk en Provincie over de ruimtelijke inpassing van de nationale opgaven. Daarbij kan het zowel gaan over concrete ruimtelijke keuzes tot 2030 als over keuzes over structurerende vraagstukken richting 2050 en eventueel verder. De Ruimtelijke voorstellen van de 12 provincie vormen samen met een aantal landelijk programma's de input voor de nieuwe Nationale Omgevingsvisie.

Plan van Aanpak omgevingsvisie Flevoland

1. Inleiding

Een omgevingsvisie is een samenhangend, strategisch plan over de leefomgeving. In de provinciale omgevingsvisie legt de provincie haar ambities en beleidsdoelen voor de leefomgeving (zoals ruimte, water, milieu, natuur, landschap, infrastructuur en cultureel erfgoed) voor de lange termijn vast. De provincie stelt één omgevingsvisie voor het hele grondgebied vast. De omgevingsvisie is vormvrij: de provincie bepaalt detailniveau, gebieden, sectoren en thema's.

Met de invoering van de Omgevingswet is wettelijk afgesproken dat al het provinciale beleid met betrekking tot de leefomgeving moet worden vastgelegd in de provinciale omgevingsvisie, omgevingsverordening en/of omgevingsprogramma's (het zogenaamde beleidshuis).

2. Aanleiding

In 2017 heeft Flevoland de Omgevingsvisie FlevolandStraks vastgesteld. In 2021 heeft Lysias advies de Omgevingsvisie FlevolandStraks geëvalueerd om te bezien in hoeverre de omgevingsvisie als sturingsdocument/richtinggevend kader functioneert. Mede op basis van deze evaluatie hebben Provinciale Staten op 13 juli 2022 de kaders voor de Actualisatie Omgevingsvisie FlevolandStraks vastgesteld. Op 22 februari 2023 hebben Provinciale Staten vervolgens de contourenschets vastgesteld voor de actualisatie van de omgevingsvisie. In maart 2023 hebben Provinciale Staten een voortgangsrapportage ontvangen met de stand van zaken over de bouwstenen voor het actualisatieproces.

Sinds de totstandkoming van de huidige omgevingsvisie en zelfs sinds het vaststellen van de kaders voor de actualisatie Omgevingsvisie FlevolandStraks in de zomer 2022 zijn de maatschappelijke en ruimtelijke opgaven veranderd. De provincie heeft steeds vaker onvoldoende antwoorden op de huidige ruimtelijke vragen. Ook het coalitieakkoord 2023-2027 geeft aan dat verkend moet worden hoe we het Flevoland van de toekomst inrichten en dat ruimtelijke keuzes gemaakt moeten worden. Daarin wordt een grote rol toebedeeld aan inwoners en ondernemers.

Om aan het coalitieakkoord en de snel veranderende ruimtelijke en maatschappelijke opgaven recht te doen, wordt aan Provinciale Staten voorgesteld om niet de huidige omgevingsvisie te actualiseren, maar om een geheel nieuwe omgevingsvisie Flevoland op te stellen.

3. Huidige situatie

Uit de evaluatie van Lysias bleek dat de huidige Omgevingsvisie FlevolandStraks onvoldoende sturingsmogelijkheden biedt op doelstellingen en op ruimtelijke ordening (gezien de benodigde ruimte om alle vragen te accommoderen). Ook is de visie op onderdelen niet meer actueel. Lysias beveelt verder aan om meer in te zetten op samenwerking (medeoverheden, maatschappelijk middenveld en inwoners) en meer in te zetten op uitvoeringsgerichtheid.

4. Doelstelling

De nieuwe omgevingsvisie Flevoland biedt een samenhangend, integraal en verleidelijk vergezicht op het Flevoland van de toekomst. Vanuit de trots op de ontstaansgeschiedenis werken we aan een aantrekkelijke toekomst, waarbij we ons niet alleen beperken tot ruimtelijke vraagstukken. In de omgevingsvisie zet de provincie een duidelijke koers uit op hoofdlijnen van beleid en maakt de provincie zelfbewuste keuzes voor de lange termijn.

Belangrijk is dat de visie actueel blijft. Daarom is het van belang dat de omgevingsvisie, als onderdeel van het gehele beleidshuis, ook een uitvoeringssystematiek (inclusief monitoring en evaluatie) heeft.

5. Resultaat

Het resultaat is een breed gedragen visie, vastgelegd in een aantrekkelijk vormgegeven (digitaal) boekje met tekst en kaarten, dat voldoet aan het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Om te komen tot dit resultaat worden de volgende fasering aangehouden (planning onder voorbehoud):

- A. Verkenningfase 'Maatschappelijke & provinciale opgaven' (start januari 2024) + NRD
  - De ambtelijke verkenningfase levert input voor scenario's en keuzedocument en omgevingsprogramma.
  - Vaststellen Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) door GS, ten behoeve van de planMER, die voor dit traject zal worden opgesteld in de vorm van een Omgevingseffectrapport (OER)
- B. Scenario-fase (april 2024 – september 2024)
  - Scenario's worden opgesteld ten behoeve van het gesprek met Provinciale Staten en met participanten over de gewenste toekomst van Flevoland.
- C. Keuzedocument – "menukaart": (september 2024 – februari 2025)
  - In deze fase worden keuzes verkend met betrekking tot de leefomgeving. Het keuzedocument is de basis voor het gesprek met Provinciale Staten en met participanten over hoe de gewenste toekomst van Flevoland te bereiken (en welke sturende keuzes, ambities en doelen daar bijvoorbeeld voor nodig zijn). De opbrengsten van de omgevingseffectrapportage (o.e.r.) worden gebruikt ter onderbouwing van de keuzes.
- D. Ontwerp-omgevingsvisie (maart 2025 – juni 2025) incl OER
  - Formele besluitvorming en inspraak met betrekking tot de ontwerp-omgevingsvisie en het OmgevingsEffectRapport (OER).

6. Globale planning Provinciale Staten (afhankelijk van verloop van het proces)

	Proces	Inhoud
Mrt/april '24	Besluitvorming PS (BOB) over <ul style="list-style-type: none"> - Kaders nieuwe omgevingsvisie Flevoland - Participatieaanpak 	
Mei '24	Werksessie PS (1)	Opgaven en sturingsfilosofie
Juli '24	Werksessie PS (2)	Toekomstscenario's Flevoland 2050
Okt '24	Werksessie PS (3)	Keuzedocument met uitdagingen
Q1/Q2 '25	Besluitvorming PS (BOB) over ontwerp-omgevingsvisie & ter inzage legging	
Q3 en Q4 '25	Besluitvorming PS (BOB) over Antwoordnota & definitieve omgevingsvisie	<ul style="list-style-type: none"> - Verwerken inspraakreacties - Uitvoering omgevingsvisie verankeren in organisatie
Q1 '26		<ul style="list-style-type: none"> - Actualisatie omgevingsprogramma en omgevingsverordening

7. Participatie

Participatie is essentieel en een verplicht onderdeel op basis van de Omgevingswet. Maar het is ook een gewenst onderdeel op basis van het coalitieakkoord, want wat 'buiten' leeft moet een plek krijgen in het proces om te komen tot een nieuwe omgevingsvisie. In december 2023 is het

participatiebeleid voor de provincie besproken in Provinciale Staten. De keuzes die hierin gemaakt worden zullen ook worden toegepast bij het proces van de omgevingsvisie. Op welke onderwerpen, in welke fase en op welke wijze participatie plaatsvindt, wordt nader bepaald.

Bij de participatie wordt uitdrukkelijk gekeken naar wat er al in andere participatietrajecten is opgehaald, zodat dubbelingen en participatiemoeheid zoveel mogelijk worden voorkomen. Tegelijk met de kaders voor de nieuwe omgevingsvisie wordt een apart participatieplan aan Provinciale Staten voorgelegd, waarin dit nader is uitgewerkt.

8. Kaders

a) Wettelijk kader

De omgevingsvisie, het (omgevings)programma en de omgevingsverordening behoren tot de kern-instrumenten van de Omgevingswet voor het gebruiken en beschermen van de leefomgeving.

b) Financieel kader

Voor 2024 is een budget van €495.000 euro beschikbaar (€50.000, structureel + €125.000 doorschoven bij de zomernota 2023 en €220.000 uit het coalitieakkoord).

Over het budget voor 2025 zal bij de jaarrekening 2023 een voorstel worden voorgelegd aan Provinciale Staten.

c) Inhoudelijk kader

Flevoland is een snel groeiende provincie met veel ambities en kansen en tegelijkertijd ook een woon- en leefgebied voor steeds meer Flevolandse, die genieten van de aanwezige kwaliteiten en deze kwaliteiten ook willen behouden. De druk op de beschikbare ruimte neemt steeds meer toe. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden. Dat valt nog niet mee, want veel keuzes hangen met elkaar samen en elke keuze heeft ruimtelijke gevolgen. Flevoland heeft behoefte aan een nieuwe omgevingsvisie, om een eenduidige ruimtelijke vertaling te maken van wat de provincie wil, waar ze dat wil en met wie ze dat wil realiseren.

Coalitieakkoord 2023: Aan ruimte was in Flevoland nooit een gebrek. De provincie dankt er zelfs haar bestaan aan. Grond wordt echter schaarser. Ook in Flevoland. Wonen, werken en leren, maar ook recreatie, landbouw en natuur. We willen het allemaal, maar feit is dat niet alles overal kan. Alles wat we doet en alles wat we willen, heeft effect op de (beschikbare) ruimte. Meervoudig grondgebruik is daarom een belangrijk uitgangspunt. Tegelijkertijd willen wij een provincie zijn die openstaat voor nieuwe mogelijkheden en experimenten. Juist op het gebied van wonen en ruimtelijke ontwikkeling

Inhoudelijke kaders:

- De omgevingsvisie is een adaptief en levend document. Het is een visie op hoofdlijnen; de visie bevat lange termijn doelen die richting geven (waar mogelijk worden doelen ook kwantitatief en op kaarten geduid).
- Concretisering in meer specifieke en gedetailleerde doelen worden geborgd in de andere omgevingswetinstrumenten (omgevingsprogramma en -verordening).
- De omgevingsvisie hanteert een brede scope, conform de huidige omgevingsvisie: "Wij kiezen voor een brede opzet van de visie. Wij beperken ons niet tot de fysieke aspecten van de wet. Fysieke, sociale en economische ontwikkelingen hangen namelijk nauw met elkaar samen".
- De omgevingsvisie richt zich op de langere termijn (vijftien tot twintig jaar), we richten ons hierbij op 2050, met soms een langere doorkijk.
- Voor de omgevingsvisie zal een plan-MER (OER) worden opgesteld.
- Sturingsfilosofie: we onderzoeken de mogelijkheden van het gebruiken van afwegingsmechanismen alsook de werking van de Flevoprincipes.
- We verkennen welke opgaven voor de toekomstvisie van Flevoland relevant zijn. In deze verkenning nemen we lopende trajecten, zoals bijvoorbeeld de opgaven uit de huidige

Omgevingsvisie, de woonopgave, de energieopgave en de programma landelijk gebied mee, evenals de richtingen die zijn aangegeven in de Strategische Agenda Flevoland en het Ruimtelijk Voorstel Flevoland.

- Bij formulering van de opgaven geven we een nadere duiding aan de formulering van provinciaal belang.
- We verkennen ook welke systematiek wenselijk is om het geheel van omgevingsvisie, -programma en – verordening actueel en levend te houden.

Voor het omgevingsprogramma en de omgevingsverordening gelden de volgende inhoudelijke kaders:

- We bereiden in relatie met de omgevingsvisie ook een nieuw omgevingsprogramma voor en actualiseren de omgevingsverordening. Recente vastgestelde beleidsnota's/visies (bijvoorbeeld Waterprogramma, PMIRT, Programma Landschap van de Toekomst) vormen hiervoor de basis.
- Voor het omgevingsprogramma is dat inclusief doelen, activiteiten, indicatoren en waar nodig kaartbeelden en zo mogelijk ook middelen.

d) Kader voor proces

- Provinciale Staten zijn actief betrokken om op een aantal aspecten uitspraken te doen danwel besluiten te nemen.
- Provinciale Staten zijn kaderstellend voor de omgevingsvisie. Nadere uitwerkingen kunnen een plek krijgen in een omgevingsprogramma, waarvoor Gedeputeerde Staten het bevoegde bestuursorgaan van de provincie zijn.
- Gedurende de komende periode wordt actief invulling gegeven in het kader van voor-kantsturing aan betrokkenheid van medeoverheden en partijen uit de samenleving/ inwoners bij de voorbereiding op de nieuwe Omgevingsvisie. Daarbij hebben we ook aandacht voor het betrekken van 'unusual suspects'.
- Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de bestaande commissiestructuur. De commissie RND heeft daarbij het voortouw.